

ศึกษาวิทยาศาสตร์จากห้องเรียนธรรมชาติ

ระพี สาคกริก*

บทนำ

เหตุจากการที่อิทธิพลเงินและวัตถุสมัยใหม่ ได้ไหลบ่าเข้ามาจากต่างถิ่น มีผลครอบงำภูมิปัญญาคนท้องถิ่นให้ตื่นเขินยิ่งขึ้น จนกระทั่งหลังการพูดการเขียนที่สอดคล้องกันกับสิ่งซึ่งชนยุคก่อนเคยปรารถกันในชีวิตประจำวันมากล่าวถึง ทำให้ชนยุคนี้หลายคนบ่นว่า ลึกซึ่งจนกระทั่งบางครั้งไม่รู้เรื่อง ดังที่ผู้เขียนเคยถามย้อนกลับไปว่า เป็นเพราะพูดลึกซึ่งเกินไป หรือว่าคนเดี่ยวนี้อาจมีความคิดตื่นเขินยิ่งขึ้น

พูดถึงคำว่า "การศึกษา" คนยุคปัจจุบันส่วนใหญ่ถูกอิทธิพลเงินและวัตถุกลบกลืนความจริงซึ่งแต่ละคนมีอยู่ในรากฐานจิตใจมาโดยกำเนิด ทำให้เข้าใจว่าคือวิชาความรู้ที่หาได้จากสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นด้านวัตถุด้านเดียว

ดังนั้น แต่ละคนจึงถูกปลงตั้งกล่าวถึงดูจิตใจให้มุ่งเข้าไปเรียนในโรงเรียนซึ่งเท่านั้นยังไม่พอ หากคิดแย่งชิงกันเข้ามาหาวิทยาลัยต่อไปอีก ส่วนผู้ที่เข้าไปได้แล้วแม้ได้รับปริญญาตรีก็ยังคงติดตะเกียงตะกายต่อไปหาปริญญาสูงขึ้น

ดังนั้น แต่ละปีจึงยังมีการแข่งขันกันหนักมากยิ่งขึ้น ส่วนผู้ที่ได้รับปริญญาไปแล้วซึ่งควรให้ความสำคัญแก่ชนรุ่นหลังเหนือตัวเอง รวมทั้งกลับไปทำงานในระดับพื้นดิน ยิ่งพ่อแม่เคยทำการเกษตร หลายคนเริ่มละทิ้งถิ่นฐานเดิม บ้างก็ออกไปเปิดโรงเรียนกวดวิชาบ้างก็ออกไปรับจ้างสอนพิเศษตามโรงเรียนตั้ง

ทำไมถึงพูดว่า อิทธิพลเงินและวัตถุ ซึ่งมีทั้งเงื่อนไขที่แฝงอยู่ในใจคน ร่วมกับสิ่งซึ่งแต่ละคนมุ่งหวังจากภายนอก ทำให้คนส่วนใหญ่จำต้องเป็นไปอย่างนั้น

ขอให้ลองคิดว่า การมุ่งเข้าไปสู่วิถีทางดังกล่าว ไม่ใช่เพราะต้องการความรู้หากต้องการใบปริญญา เพื่อนำไปใช้เบิกทางให้แต่ละคนมุ่งไปหาเงินเพื่อนำมาใช้ซื้อวัตถุ สมองกิเลสตัวเอง รวมทั้งต้องการเครื่องประดับหรูหรา กระทั่งมีตำแหน่งและอำนาจที่สามารถยกตนให้สูงส่งยิ่งขึ้น

* ศาสตราจารย์

* อดีตอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

* อดีตกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ทบวงมหาวิทยาลัย

* อดีตกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ดังเช่นที่กล่าวกันว่า สมัยนี้เราต้องการแผ่นกระดาษใบเดียวเพื่อนำไปใช้เบิกทางหางานทำ ซึ่งหากมองลึกลงไป ก็คือการมุ่งให้ชีวิตตัวเองเข้าไปถูกล่อลอมจิตใจเพื่อตกเป็นทาสรับใช้ให้ผู้อื่น สุดแต่อำนาจเงินจะบันดาลให้ชีวิตจำเป็นต้องเป็นไปอย่างไร

คุณค่าชีวิตถูกทำลาย

คุณค่าซึ่งแต่ละคนพึงได้รับ จากวิถีการดำเนินชีวิต ย่อมขึ้นอยู่กับรากฐานจิตใจที่หยั่งรู้ความจริงลึกซึ้งยิ่งขึ้น สิ่งดังกล่าวเราจะสามารถพบได้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติ อันเกิดจากความจริงที่อยู่ในรากฐานจิตใจ ซึ่งสภาพดังกล่าวคือความหมายของการพึ่งตนเอง หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างควรปฏิบัติจากใจที่มั่นคงอยู่กับความเป็นตัวของตัวเอง อย่างรู้เหตุรู้ผล

บนวิถีทางดังกล่าว ย่อมมีผลทำให้ชีวิตแต่ละคนมีโอกาสเจริญเติบโตขึ้นมาโดยที่สามารถหยั่งรู้เหตุและผลได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

สภาพดังกล่าว น่าจะถือว่าเป็นเป้าหมายของ ชีวิตที่เจริญเติบโตขึ้นมาทั้งทางด้านร่างกายและสติปัญญาอย่างสอดคล้องกัน

ชีวิตมนุษย์แต่ละคน มีวิญญานความรักอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองอย่างเป็นธรรมชาติมาแต่กำเนิด วิญญานความรัก เริ่มจากรักในสังขารซึ่งมีอยู่ในใจตนเองจึงควรรักษาไว้อย่างดีที่สุด กับอีกด้านหนึ่งมีการนำออกมาให้ประโยชน์ เริ่มต้นจากพื้นดินถิ่นเกิด และเพื่อนมนุษย์ทุกคนซึ่งปรากฏอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้ตัวใกล้ใจที่สุด แต่ก็หาใช่ว่าจะมีกรอบปิดกัน

ดังนั้น ประสบการณ์ชีวิตร่วมกันกาลเวลา ทำให้มองเห็นโอกาสสานความรักสู่เพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งต่างที่สามารถขยายขอบข่ายออกไปได้ทั่วโลกอย่างเป็นธรรมชาติ ร่วมกับอีกด้านหนึ่งย่อมมีการเรียนรู้ช่วยให้อุทิศคุณค่าชีวิตตนเอง อีกทั้งมีผลสานถึงผู้อื่นสิ่งอื่นได้อย่างกว้างขวาง ดังเช่นที่กล่าวกันว่า ความรักย่อมไม่มีพรมแดน

ในเมื่อมนุษย์ทุกชีวิตมีจิตใจ และถือวิญญานเป็นความจริงอยู่ในรากฐานจิตใจของแต่ละคน ดังนั้นการแสดงออกย่อมมีชีวิตชีวา หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวว่ามีศิลปะที่ปรากฏออกมาเป็นพฤติกรรมได้อย่างหลากหลาย

อนึ่ง บนพื้นฐานความหลากหลายอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านจิตใจ ร่วมกับรากฐานการพึ่งตนเองซึ่งเกิดจากรากฐานที่อิสระ ย่อมมีผลทำให้การแสดงออกจกจิตวิญญานมีการริเริ่มสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย

อย่างไรก็ตาม สังขารของชีวิตมนุษย์แต่ละคนที่เกิดมาจำเป็นต้องพึ่งพาเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง รวมถึงสรรพสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่ในสภาพแวดล้อมอย่างเป็นธรรมชาติ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องค้นหาความรู้จากแต่ละชีวิต รวมถึงสิ่งต่าง ๆ ในวิถีชีวิตประจำวันให้ลึกซึ้งถึงที่สุด

กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว มีผลทำให้มนุษย์กำหนดศาสตร์ ซึ่งนับวันย่อมมีการแตกกิ่งก้านสาขาออกไปสู่มุมกว้าง จึงมีการจัดระบบเพื่อการเรียนรู้ที่กว้างขวางออกไปโดยการจำแนกออกเป็นสาขาต่าง ๆ

ศิลปศาสตร์กับวิทยาศาสตร์

ทุกสิ่งทุกอย่างมีรากฐานเหตุผลอยู่ที่ใจมนุษย์เอง แม้ผู้เขียนซึ่งกำลังคิดพิจารณาเขียนอยู่ในขณะนี้ สิ่งที่แสดงออกมา น่าจะมีผลสืบเนื่องมาจากการค้นหาความจริงซึ่งอยู่ในใจตนเองจากประสบการณ์ชีวิตเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้วทั้งหมด

ดังนั้นจึงควรถือว่า การค้นหาความจริงจากใจ เป็นพื้นฐานสำคัญของการแสดงออกอันเป็นผลจากการนำปฏิบัติ ในอดีต ก่อนการนำมาพูดมาเขียน ส่วนการมุ่งค้นหาจากด้านนอกด้านเดียว แทนที่จะค้นหาความจริงจากใจก่อน น่าจะเกิดจากภาวะสับสนตัวซึ่งทำให้เห็นได้อย่างชัดเจน

สรุปแล้ว วิธีชีวิตที่กำลังผ่านพ้นไป หลังเกิดมาแล้วย่อมมีสองด้าน

ด้านหนึ่งคืออิสรภาพที่อยู่ในรากฐานจิตใจตนเองอันควรรักษาไว้ให้อยู่ได้อย่างมั่นคงที่สุด

ส่วนอีกด้านหนึ่งหมายถึงวิธีการเรียนรู้จากด้านนอก ซึ่งด้านนี้เกิดจากการนำความจริงที่อยู่ในใจตนเองออกมาใช้ประโยชน์

ดังนั้น จากวิถีทางดังกล่าว น่าจะช่วยให้เข้าใจได้ว่า สิ่งที่เกิดจากความจริงซึ่งอยู่ในใจของแต่ละคนคือด้านศิลปะ ส่วนวิถีทางที่มุ่งไปค้นหาความจริงจากรูปวัตถุ คือ การใช้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ค้นหาความจริงจากด้านวัตถุ

หากนำเอาสองด้านมารวมกันโดยใช้จิตใจตนเองเป็นศูนย์ ควรจะมองเห็นภาพได้ว่า วิทยาศาสตร์กับศิลปศาสตร์ หาใช่หมายถึงภาพที่มีการแยกแยะออกจากกันเป็นเอกเทศไม่

ดังนั้น การจัดการศึกษาที่ควรยอมรับได้ว่าบรรลุผลตามความต้องการของชีวิตมนุษย์อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน ควรจะมีผลทำให้แต่ละคนสามารถมองเห็นเหตุผลที่เชื่อมโยงศาสตร์ทุกสาขาถึงซึ่งกันและกันเป็นหนึ่งเดียวได้

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด หากนำมาสรุปเป็นภาพรวม น่าจะกล่าวได้ว่าการศึกษาศาสตร์ที่ขาดการใช้ศิลปะเป็นรากฐาน ย่อมมีผลทำให้คนซึ่งเป็นผลิตผลจากการจัดการ ย่อมมีผลการเรียนเก่งมากแค่ไหน ย่อมมีโอกาสตกเป็นทาสอิทธิพลวัตถุจากการคิดริเริ่มโดยคนต่างชาติ ในที่สุดชีวิตย่อมยากที่จะรอดพ้นจากเงื้อมมือเศรษฐกิจจากคนต่างชาติ ดังที่พบเห็นกันได้ไปบรรยากาศทั่วไปของสังคมลักษณะนี้

ห้องเรียนตามความหมายของธรรมชาติ

ดังได้กล่าวไว้แล้วจากช่วงเริ่มแรกของบทความเรื่องนี้ว่า เหตุจากการที่อิทธิพลเงินและวัตถุสมัยใหม่ ได้รับการถ่ายทอดเข้ามาจากต่างถิ่น มีผลครอบงำภูมิปัญญาคนท้องถิ่นให้ตื่นเขินยิ่งขึ้น ดังนั้น เมื่อรากฐานการศึกษาถูกอิทธิพลดังกล่าวครอบงำจึงทำให้เข้าใจว่าการศึกษามีความหมายถึงสิ่งที่ได้รับจากสถาบันการศึกษา ซึ่งแท้จริงแล้วเป็นเพียงรูปแบบที่คนสมมติขึ้นมาใช้เป็นเครื่องมือเท่านั้น

จากภาวะยึดติดซึ่งฝังรากอยู่ในจิตใจคนอย่างลึกซึ้ง มาจนกระทั่งถึงขณะนี้ เมื่อกล่าวถึงห้องเรียนย่อมทำให้มองเห็นแต่เพียงสิ่งก่อสร้างและ มองเห็นครูคือคนที่ยืนพูดอยู่หน้าชั้น ซึ่งบัดนี้ได้เปลี่ยนแปลงมาใช้เทคโนโลยีแทนครูกว้างขวางมากขึ้น

สะท้อนให้เห็นความจริงว่า คุณว่าชีวิตอันแท้จริงซึ่งควรมีอยู่ในรากฐานจิตใจแต่ละคนได้ถูกทำลาย จนทำให้คนท้องถิ่นขาดจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมอันควรมีอยู่ในจิตใจตนเองกว้างขวางมากขึ้น

ดังนั้น คนจำนวนมาก อีกทั้งนับวันยิ่งเพิ่มมากขึ้น จึงมีรากฐานความคิดห่างจากความจริง ทำให้มุ่งไปยึดติดเงินและวัตถุ จนถึงขั้นทำให้คนในสังคมมีหนี้สินล้นพ้นตัว นอกจากนี้ยังเกิดวิกฤตการณ์จากการคดโกงซึ่งกันและกัน รวมถึงการโกงกินชาติกว้างขวางยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม หากไม่มีสิ่งนั้นย่อมไม่เกิดสิ่งนี้ ดังนั้นการที่ผู้เขียนได้รับเชิญให้มาบรรยาย “เรื่องวิทยาศาสตร์จากห้องเรียนธรรมชาติ” ถ้ามองมุกกลับ น่าจะรู้ว่า คือความต้องการที่จะค้นหาความจริงจากอีกด้านหนึ่ง เพื่อหวังให้เกิดสมดุลขึ้นในกระบวนการจัดการศึกษาวิทยาศาสตร์

ในเมื่อเหตุและผลที่สร้างปัญหา เกิดจากเงื่อนไขซึ่งอยู่ในรากฐานจิตใจคน ดังนั้นการค้นหาความจริงซึ่งเป็นรากฐานของปัญหา น่าจะหวนกลับไปนึกถึงสิ่งที่แฝงอยู่ในใจคนได้อย่างลึกซึ้ง

ดังนั้นผู้เขียนจึงหวังว่า หลังจากอ่านเรื่องนี้แล้วอาจมีผู้บ่นว่าลึกซึ้งยิ่งนัก อย่างไรก็ตามหากรู้จักทบทวนตัวเองย่อมรู้ว่า ทุกคนควรมีวิญญาณการต่อสู้อยู่ในรากฐานจิตใจ เพื่อรักษาศักดิ์ศรีเอาไว้ให้มันคงอยู่ได้

แต่ละคนจึงควรคิดว่า แม้เรื่องนี้ลึกซึ้งมากแค่ไหน ฉันทก็จะสู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงความจริงได้ในที่สุด แทนการบ่นว่าลึกแล้วหันหน้าหนี ซึ่งสภาพเช่นนี้ย่อมอ่านได้ว่าเป็นความอ่อนแอที่อยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง แม้ใครจะยอมรับหรือไม่ก็ตาม

จากสิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด น่าจะรู้ว่าจุดเริ่มต้นที่จะทำความเข้าใจธรรมชาติได้อย่างลึกซึ้ง น่าจะเริ่มต้นจากธรรมชาติซึ่งอยู่ในใจตนเอง อันควรถือว่าเป็นรากฐานความรู้ความเข้าใจธรรมชาติที่อยู่ภายนอก

ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงห้องเรียนธรรมชาติ หากสามารถรู้ความจริงดังกล่าวแล้ว ย่อมเห็นได้ว่า ห้องเรียนธรรมชาติน่าจะหมายถึงสิ่งที่อยู่ในรากฐานจิตใจคนอันควรค้นหาความจริงเพื่อการเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งปรากฏหลากหลายอยู่ในกระบวนการธรรมชาติของสิ่งแวดล้อมทั้งหมด

ผู้เขียนเคยได้ยินคำปรารภจากบางคนที่ให้ความสนใจติดตามพฤติกรรมการณ์ปฏิบัติมาแล้วอย่างต่อเนื่อง แม้บุคคลผู้นั้นจะไม่เคยรู้จักผู้เขียนเป็นส่วนตัวมาก่อนจากคำปรารภที่กล่าวในบรรดาหมู่เพื่อนฝูงว่าให้สังเกตอาจารย์ระพีดูซิ ไม่ว่ามีอะไรผ่านเข้ามาในสายตา มักนำมาคิดค้นหาความจริงแทบทุกเรื่อง

ข้อสังเกตซึ่งนำมากล่าวไว้ ณ โอกาสนี้ น่าจะหมายถึงความจริงที่มีผลสอนใจผู้เขียนเองให้เกิดความเชื่อมั่นยิ่งขึ้นว่า สิ่งซึ่งตนปฏิบัติมาแล้ว น่าจะถือได้ว่าเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ให้อาจารย์ภูมิปัญญาซึ่งตนมีอยู่แล้วสามารถหยั่งลึกซึ้งยิ่งขึ้น

หากสรุปจากสิ่งที่กล่าวมาแล้วคงบอกได้ว่า ห้องเรียนธรรมชาติที่แท้จริงไม่ว่าศาสตร์สาขาไหน ย่อมมีรากฐานอยู่ในจิตใจ จึงปลอดจากรูปแบบซึ่งมีบุคคลหรือกลุ่มคนกลุ่มเป็นผู้คิดออกแบบ

ส่วนห้องเรียนธรรมชาติที่อยู่ด้านนอกน่าจะหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งชีวิตมีโอกาสสัมผัสจากการปฏิบัติเท่าที่ผ่านพ้นมาแล้ว ซึ่งน่าจะถือเป็นพื้นฐาน อันควรให้ความสำคัญในการดำเนินชีวิต อันพึงต้องก้าวไปสู่อนาคต เพื่อช่วยให้เกิดความมั่นคงยิ่งขึ้น

ดังนั้นการเรียนรู้จากโรงเรียนธรรมชาติน่าจะหมายความถึงการเรียนจากทุกสิ่งทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาสู่วิถีชีวิตให้แต่ละคนมีโอกาสสัมผัส ถือว่าเป็นความจริงซึ่งแต่ละคนควรสนใจนำมาคิดค้นหาเหตุผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งตนมีความจริงใจที่จะมอบให้ทุกคนเพื่อหวังเรียนรู้อย่างไม่ละเลย ความรู้สึกดังกล่าวจะปรากฏออกมาจากใจได้มากน้อยแค่ไหน ย่อมขึ้นอยู่กับอิสรภาพภายในรากฐานจิตใจของแต่ละคนที่มีข้อจำกัดไม่เหมือนกัน

สภาพอันเป็นธรรมชาติของจิตใจคน เท่าที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ควรถือได้ว่าเป็นพื้นฐานการศึกษาที่สำคัญที่สุด ไม่ว่าวิถีชีวิตที่เข้าไปเรียนในสถาบันการศึกษาใครจะเริ่มต้นสนใจศาสตร์สาขาไหนก่อน หากแต่ละช่วงที่ก้าวหน้าต่อไป มีจิตใจสำนึกที่ไม่สั่นค้นหาความจริงจากใจตนเอง อีกทั้งมุ่งมั่นรักษาสິงซึ่งตนมีอยู่แล้ว โดยมีการนำปฏิบัติอย่างผสมผสานกันไป ย่อมเกิดความมั่นคงทั้งแก่ตนเองและสังคม

เริ่มต้นจากการเรียนวิทยาศาสตร์

ดังได้กล่าวไว้แล้วว่า ภาพในภาพรวมของสิ่งที่นำเสนอมาแล้วทั้งหมด หากสามารถรู้ได้ถึง ย่อมนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลสำเร็จได้เอง ไม่ว่าใครจะศึกษาในสาขาไหนก็ตาม

ณ โอกาสนี้ ผู้เขียนได้รับการขอร้องจากสถาบันราชภัฏรำไพพรรณีให้เป็นวิทยากร บรรยายเรื่อง การเรียนวิทยาศาสตร์จากห้องเรียนธรรมชาติ จึงขออนุญาตนำประเด็นนี้มากล่าวเน้นไว้ ณ ที่นี้

ความจริงแล้ว ศาสตร์ทุกสาขา ล้วนถือความจริงเป็นรากฐานร่วมกันหมด ดังนั้นหากผู้เรียนมีรากฐานจิตใจที่มุ่งลงลึกถึงความจริงซึ่งอยู่ในใจตนเอง ย่อมมีโอกาสปลดพันนาการซึ่งเคยมีอยู่ในรากฐานจิตใจมาก่อนให้ลดน้อยลง ช่วยให้แต่ละคนสามารถมองเห็นศูนย์รวมของศาสตร์ทุกสาขาซึ่งมีเพียงหนึ่งเดียวได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ

การเรียนศาสตร์สาขาต่าง ๆ มักมีแนวโน้มทำให้ความคิดมุ่งไปสู่ด้านนอก หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ด้านของการใช้ประโยชน์ แม้สายวิทยาศาสตร์ที่มุ่งวิถีทางไปค้นหาความจริงจากวัตรธรรมซึ่งมีอยู่ในโลกภายนอก หากผู้ใช้ขาดจิตสำนึกที่หวนกลับมาค้นหาความจริงจากโรงเรียนธรรมชาติ ย่อมทำให้ความรู้สึกนึกคิดขาดการยับยั้งชั่งใจ ในที่สุดวิถีทางในการใช้ประโยชน์ ย่อมหวนกลับมาทำร้ายตนเองและคนผู้ซึ่งชีวิตเกี่ยวว่ยกว่าตนรวมถึงผู้ต่อยโอกาสกว่า

ดังจะพบความจริงได้ว่า ในยุคปัจจุบันสังคมที่มีความก้าวหน้าในด้านวิทยาศาสตร์เห็นอกว่ามักใช้โอกาสนำวัตรธรรมชาติจากภายนอก มาประดิษฐ์คิดค้นทำเครื่องมือ อย่างที่เรียกกันว่า เทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อหวังใช้ประโยชน์ มีผลหวนกลับมาทำลายตนเองและจิตใจคนผู้ต่อยกว่าตน

ด้านหนึ่งสร้างอาวุธทำลายกันโดยตรง ส่วนอีกด้านหนึ่งอ้างว่าทำเพื่อสันติ ซึ่งแท้จริงแล้วก็คือการทำลายภูมิปัญญาซึ่งควรจะมีพึ่งพาตนเอง ให้จำต้องตกเป็นทาส ดังจะพบความจริงได้ว่าทุกวันนี้ผู้คนทั้งหลายในสังคมด้อยพัฒนา ส่วนใหญ่ถูกมอมเมาทำให้หลงตัวเองและเชื่อในสิ่งมกมายกว้างขวางมากขึ้น

มุมมองหนึ่งจากประสบการณ์ชีวิต

สิ่งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด อาจมีบางคนบ่นว่าอ่านแล้วไม่รู้เรื่อง ตนเองเชื่อว่าผู้ที่รู้ถึงย่อมมีอยู่ด้วย ในเมื่อคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม จะให้รู้หมดทุกคนคงเป็นไปได้ และจะให้รู้ได้ทุกคนก็คงเป็นไปได้เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนใคร่ขอหยิบยกของจริงจากมุมมองหนึ่งซึ่งสัมผัสมาแล้วด้วยตนเองมาบอกเล่า ผากไว้ให้คิดเป็นการบ้าน

ระหว่างช่วงฤดูร้อนของปี พ.ศ. 2544 ผู้เขียนเดินทางลงไปเยี่ยมกิจกรรมของโครงการโรงเรียน ไตรรมไม้ที่อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

ตนได้มีโอกาสสัมผัสกิจกรรมของชมรม เยาวชนรักน้ำ ครั้งนั้นเยาวชนทั้งหญิงและชายในกลุ่มนี้ ซึ่งมีวัยระหว่าง 10 - 15 ขวบ จำนวนประมาณ 15 คน ซึ่งจักรยานไปตามถนนเลียบริมทะเลสาบสงขลา ผู้เขียนนั่งซ้อนท้ายรถจักรยานร่วมไปกับกลุ่ม จึงมีโอกาสศึกษาวิถีปฏิบัติในการเรียนรู้วิชาแบบธรรมชาติ

กลุ่มเยาวชนหยุดรถเป็นช่วง ๆ มีการเก็บตัวอย่างน้ำใส่ภาชนะมารวมกันวิเคราะห์ศึกษาสิ่งมีชีวิต ขนาดเล็กทั้งพืชและสัตว์ โดยแยกตัวออกเป็นกลุ่มย่อย

แต่ละกลุ่มทำการจดบันทึกรายละเอียดสิ่งที่พบเห็น โดยมีคู่มือชีววิทยาเพื่อให้เป็นข้อมูลศึกษาร่วมด้วย อีกทั้งมีผู้ใหญ่ซึ่งเป็นศูนย์รวมใจของเด็ก กำกับดูแลอยู่ตลอดเวลา

หลังจากนั้น จึงกลับมาพักอาศัยที่ศาลาวัดร่วมกัน มีการนำข้อมูลมาเสนอเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ค้นหาเหตุผล ทั้งนี้และทั้งนั้นมีเป้าหมายมุ่งไปที่การเปลี่ยนแปลงคุณภาพของน้ำ จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสิ่งมีชีวิต

จากสภาพดังกล่าว น่าจะสอนให้รู้ว่า สิ่งมีชีวิตกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงถึงกันเป็นสัจธรรม

สิ่งที่นำมาบอกเล่าถือเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้จากรูปลักษณะหนึ่งซึ่งใช้กิจกรรมการรวมกลุ่ม เพื่อร่วมกันคิดร่วมกันทำในการศึกษาค้นหาความจริง

ผู้เขียนเชื่อว่า บนพื้นฐานแนวคิดที่อิสระ น่าจะมีวิธีการอื่น ๆ จากความคิดริเริ่มได้อย่างหลากหลาย หากใครยังคิดไม่ได้ ก็คงจำต้องจมตัวเองอยู่กับกระแสน้ำซึ่งส่งผลทำลายภูมิปัญญาของตนเองและสังคมต่อไปอีก

ห้องเรียนธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ที่เป็นของจริง

จากความในใจที่ได้เฉลยมาแล้วทั้งหมด หากใครสามารถคิดได้ถึง น่าจะพบคำตอบได้เองว่าอยู่ที่ใจตนเองของแต่ละคน ถ้าจะให้อธิบายต่อไปก็คงกล่าวได้ว่า ผู้ที่รู้ใจตนเองย่อมสามารถรู้และเห็นความจริงดังกล่าวแล้วได้

ดังนั้น แม้เข้าไปอยู่ในห้องเรียน รวมทั้งอยู่กับตำราซึ่งเป็นสิ่งสมมติ หากมีเงื่อนไขที่เป็นของจริงอยู่ในรากฐานจิตใจ ย่อมรู้เท่าทันต่อสิ่งที่แต่ละคนพบจากด้านนอก ไม่ว่าจะมาในรูปแบบใด จึงไม่ยึดติด

วารสารวิทยบริการ

ศึกษาศาสตร์จากห้องเรียนธรรมชาติ

ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑ มกราคม-เมษายน ๒๕๕๖

ระพี สาคริก

อยู่กับมัน เนื่องจากรู้ว่า ทำอะไรก็ตาม ตนควรสนใจยังรู้ความจริงจากรากฐานจิตใจตนเองให้ถึงที่สุด นอก
จากนั้นยังสามารถรู้สึกลงไปถึงอีกระดับหนึ่งได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างมีเหตุผลสานถึงกันหมด

อนึ่ง การเรียนรู้ที่ช่วยให้สานเหตุผลถึงกันได้ เกิดจากรากฐานซึ่งมีความรักพื้นดินอันเป็นสื่อสาน
ทุกชีวิตและทุกสิ่งให้เชื่อมโยงถึงซึ่งกันและกันได้ทั้งหมด

ดังนั้น จึงถือได้ว่า พื้นดินคือธรรมชาติซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์รวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งรวมความรัก
อันเกิดจากใจมนุษย์ทุกคนอย่างปราศจากการเลือกกลุ่ม แม้ชาติภาษา

ดังที่ปรัชญาบทหนึ่งได้ชี้ไว้อย่างชัดเจนว่า ความรักไม่มีพรมแดน ไม่มีการแบ่งแยกใด ๆ ทั้งนั้น
แม้เพศ วัย ชาติและภาษา หรืออื่นใด ทุกสิ่งจึงอยู่ที่ใจของแต่ละคน อันควรสนใจค้นหาความจริงให้ถึงที่
สุด

จากวิธีการดำเนินชีวิตดังกล่าว ย่อมมีผลช่วยให้แต่ละคนสามารถพบความสุขได้อย่างเป็น
ธรรมชาติ
